

Crònica d'una celebració. Apunts de context a *Una nota sobre aprenentatge i l'amistat*, de Francesc J. Hernández

ANTONIO ARIÑO VILLARROYA

Universitat de València
antonio.arino@uv.es
ORCID ID: 0000-0003-2683-4196

JOSÉ BELTRÁN LLAVADOR

Universitat de València
jose.beltran@uv.es
ORCID ID: 0000-0003-1065-3032

El 3 d'octubre de 2024, a les 19h, va tindre lloc en la Facultat de Ciències Socials un acte de reconeixement col·lectiu a la trajectòria acadèmica, cívica, cultural i sindical de Francesc J. Hernández, professor del Departament de Sociologia i Antropologia Social, jubilat a la fi de 2023.

L'acte va ser presentat per la degana de la Facultat de Ciències Socials, Elena Mut. Al costat d'ella, en la taula van participar Joan Sifre (sindicat Comissions Obreres), Anacleto Ferrer (Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació), Alícia Villar, José Beltrán i el mateix Francesc J. Hernández (els tres membres del Departament de Sociologia i Antropologia Social).

En la seua presentació, Elena Mut va recordar, entre altres coses, els moments viscuts en un dels passejos per la ruta Lluís Vives, que Francesc ha realitzat per a docents, estudiants i amistats. Joan Sifre va destacar la implicació de Francesc en el sindicat Comissions Obreres, impulsant iniciatives plurals de caràcter editorial, formatiu i cívic. Francesc va desplegar la seua activitat en el sindicat com a intel·lectual i com a activista infatigable, compromés de moltes formes i quotidianament amb la sort de la seua societat. Alícia Villar va narrar la seua experiència primer com a doctoranda i després com a companya i coautora d'articles, informes i investigacions de caràcter social, subratllant una rica relació d'interessos acadèmics compartits. Anacleto Ferrer va reconstruir, amb un saludable sentit de l'humor, tota una vida d'amistat i de complicitat amb Francesc des de la joventut, a través projectes i experiències comunes, des de la

creació del grup *Embollic*, vinculant cinema i filosofia, fins a la traducció, edició i difusió de pensadors clàssics i contemporanis. Com a membre i moderador de la taula, José Beltrán va aprofitar l'ocasió per a fer públic el privilegi de poder gaudir d'un aprenentatge continu com a company -i també com a deixeble- de Francesc J. Hernández, durant més de dos dècades, impartint docència de sociologia de l'educació i compartint projectes d'investigació locals, estatals i internacionals.

Però també va poder referir-se a la iniciativa d'un llibre col·lectiu que, a suggeriment d'Antonio Ariño, coordinarem conjuntament i presentarem en les primeres pàgines, encapsalades amb un aforisme de Walter Benjamin: “el geni és laboriositat”. El llibre va ser el pretext per a convocar la reunió que es comenta en aquesta crònica. Es tracta d'un llibre amistós, un *liber amicorum* (era la nostra clau per a comunicar-nos de manera discreta durant la seua elaboració), dedicat al nostre benvolgut company Francesc J. Hernández. Un llibre que es va anar armant durant un any, i el títol del qual -que devem a Pere J. Beneyto- arreplega l'expressiva salutació que podem reconèixer quants hem estat al seu costat: *Ei, treballador...!* El títol està acompanyat amb el subtítol *Fragments de vida amb Francesc J. Hernández*. La publicació del llibre ha sigut possible gràcies a la generositat i professionalitat de l'editorial Talón de Aquiles -dirigida per Antonio -Toni- Martínez, que va voler contribuir d'esta manera a l'homenatge- i va comptar des del primer moment amb la col·laboració inestimable del Carles Hernández, fill de Francesc, així com amb la participació desinteressada de 30 autors i autores, que van escriure articles dedicats a les múltiples facetes de Francesc: sociologia, educació, filosofia, sindicalisme, ecologia, cinema, narració, cultura... El llibre finalitza amb una biobibliografia inevitablement incompleta (perquè Francesc la continua incrementant amb una fertilitat sorprenent), que a més és una magnífica il·lustració de la teoria de la biograficitat, que precisament el propi Francesc va introduir per primera vegada al nostre país (traduint a Peter Alheit i Bettina Dausien): una teoria que ve a sostindre que la vida va acompanyada del seu relat, un relat que li dona sentit i que permet objectivar allò que és subjectiu. En el cas de Francesc l'escriptura, contínua i incessant, és una intensificació de la vida, una manera d'enriquir els significats i els materials de l'experiència.

L'acte va comptar amb una nodrida assistència de públic: familiars, amitats, companys i companyes del Departament, de la Facultat de Magisteri, de l'Institut de Creativitat i Innovacions Educatives, del sindicat Comissions Obreres i de la Fundació FEIS, del grup *Embollic...* I a esta presència es van sumar salutacions de persones que no van poder ser presents però que van enviar missatges entranyables, escrits o gravats en vídeo, des de l'Associació Valenciana de Sociologia, la Universitat de Lleida, la Universitat de Múrcia, La UNAM de Mèxic, les universitats del nord del Brasil: Rio Grande do Norte (UFRN) i Federal de Paraíba (UFPB)... Entre les intervencions del públic -amb la sala plena-, ens fem ressò de les paraules de Salvador Piera, recordant el pas de Francesc per Comissions Obreres, enriquint el sindicat de corrents de pensament internacionals, coordinant col·leccions com *Arcadia*¹, i impulsant processos de formació sindical; en definitiva, i segons Piera, "donant molta i bona feina al sindicat." Vicent Garcia, per la seua part, va donar testimoni dels seus aprenentages compartint publicacions i projectes com *espaiCinema* en la Facultat de Magisteri, en el que tants docents hem participat també. Una altra intervenció va ser la de l'editor Antoni (Toni) Martínez, que va declarar que conèixer a Francesc va suposar un canvi en la seua vida. Antonio Ariño, agafant la paraula, va destacar que Francesc és autor de tres tesi doctorals, un fet insòlit en la Universitat de València, on no hi ha constància fins al moment d'altres doctors o doctores amb el mateix número de tesi. A este mèrit va afegir que prompte podrem comptar amb allò equivalent a una quarta tesi, amb un dels seus últims llibres – *Nosaltres els Ibers*- dedicat al nostre passat iber, i a la traducció inèdita d'alguns dels seus escrits (plasmats en ploms), a partir d'una interpretació original i inèdita del llenguatge iber². Pilar Tormo va expressar la seua satisfacció perquè la Universitat de

---

¹ La col·lecció *Arcàdia* estava publicada per l'editorial Germania (ara Talón de Aquiles) a final dels anys 90 i començaments de 2000, amb més d'una vintena de títols. Francesc va ser primer assessor i després coordinador de la col·lecció. Val la pena arreplegar el text de la contraportada, que no ha perdut actualitat i que té el valor d'un breu manifest: "Arcadia no era, para los antiguos, un ideal inalcanzable sino la patria posible de los cultivos fértiles, el pueblo franco y los crepúsculos sosegados. Por ello, se bautiza así esta iniciativa editorial, dirigida a las personas que, desplazadas de la abundancia que producen, bregan contra las injusticias y trabajan por la solidaridad. Sencillamente, una colección formativa donde destilan las contribuciones teóricas para poner dique de lectura y reflexión a la precarización de la UTOPIA."

² L'anunci d'este llibre el va fer el mateix Francesc el 18 d'octubre en la Facultat de Ciències Socials -en el marc del 25 aniversari de la Facultat- en el qual va presentar el seu llibre *Història de la sociologia valenciana*, en el número 51 de la col·lecció *Quaderns de Treball Social*. En este llibret ja feia al·lusió a la protosociologia valenciana anterior a la Edat Mitjana, període al qual es va referir àmpliament en la presentació, centrant-se en la cultura ibera, i en les restes arqueològiques de la Bastida de Moixent. Este

València es fera ressò de trajectòries com la de Francesc amb actes públics d'agraïment oberts a la comunitat educativa.

A l'emoció de les coses dites es va sumar la potència de la fotografia, amb imatges que van arregar instants de la vida de Francesc, des de la infància fins al moment actual.

I l'acte no podia finalitzar sense les paraules de Francesc, que va tancar la vesprada pronunciant una lliçó, breu però magistral. Ací ha quedat arregarada com una "Nota sobre aprenentatge i l'amistat", però sens dubte és la promesa i anticipació d'una reflexió més àmplia, que abans o després podrem també llegir. Esta lliçó va ser la seua manera d'agrair el nostre reconeixement, fent, en les seues pròpies paraules, allò a què s'havia dedicat, i pensa continuar fent, tota la seua vida: fer classe, educar educant-se, ensenyar aprenent, exercir el magisteri sent alhora un estudiant que no deixa de cultivar la *curiositas* per saber.

És el text que aquí trobem, en el qual Francesc expressa d'una manera tan eloqüent com elegant, la teoria ben fonamentada de l'estreta relació entre amistat i aprenentatge. Eixa teoria la podem demostrar empíricament, de manera irrefutable, els qui tenim el privilegi de gaudir els dons de l'amistat amb Francesc, que continua regalant-nos amb aprenentatges, inesperats i sempre renovats, d'un inapreciable valor humà.

Fig. 1. Fotografia final amb professors del Departament de Sociologia i Antropologia social de la Universitat de València.

De Esquerra a dreta: Pere J. Beneyto, Ignacio Martínez, José Beltrán, Francesc J. Hernández, Juan Ramón Martínez i Antonio Bedito.

és el tema del qual s'ocupa de manera àmplia en *Nosaltres els Ibers*, que serà publicat pròximament, si no s'ha publicat quan el lector o la lectora llija esta crònica.